

Slovenski dom

Štev. 14

V Ljubljani, v torek, 19. januarja 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega to tujega
Izvoja Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Živahni spopadi v vzhodni Tripolitaniji

Ponovni napadi na alžirske luke Dve ladji zadeti

Uradno vojno poročilo št. 968 pravi:
V vzhodni Tripolitaniji potekajo živahni spopadi, v katerih imajo naše močne zadnje straže posla z močnimi nasprotnikovimi enotami. Kaže, da je bilo za gibanje onesposobljenih 20 nasprotnikovih oklepnikov.
V Tuniziji so bili odbiti nasprotnikovi krajevni napadi.
Italijanski in nemški letalski oddelki so večkrat nastopili proti lukam v Alžiru. Dve trgovski ladji srednje mere sta bili zadeti in je treba domnevati, da sta se obe potopili. — Nemški lovci so sestrelili dva stroja.
Naša letala so z vidnim uspehom napadla oporišče La Valletta.

Junaška dejanja napadalnih oddelkov italijanske vojne mornarice

Berlin, 19. jan. s. Nemški popoldnevnik močno poudarja junaška dejanja, ki so jih v sedanjem spopadu storili napadalni oddelki italijanske vojne mornarice. Listi pojasnjujejo značilnosti enic, ki so služile za te napade in poudarjajo hrabrost mož, ki so jih vodili. »Angriffe prikazuje vrsto sijajnih uspehov, ki

Neomajni madžarski upi za dosego končne zmage ob boku Osi

Budimpešta, 19. januarja. s. — Madžarski minister za narodno propagando Antal je imel na velikem narodnem zborovanju v Mahu govor, v katerem je med drugim vztrajal pri tem, da mora med vsemi Madžari vladati vedno večja složnost, da se tako olajšajo prizadevanja za dosego zmage. Odločitve in zmaga — je poudaril minister Antal — sta prihranjeni tistim narodom, ki znajo za pravično stvar zastaviti vse svoje sile ter krepiti posameznikov in celote. Zato sem prepričan — je nadaljeval Antal — da bo naša stvar iz velikankega boja, ki se zdaj bje, izšla zmagovito ter da bo za stoletja in stoletja odločila usodo

Nemški povračilni polet nad London

Berlin, 19. jan. s. Iz pooblaščenega vira poročajo, da so močni oddelki nemškega letalstva napadli tudi večeraj zjutraj London ter zmetali na tisoče rušilnih in zažigalnih bomb, ki so v glavnem zadele jugozahodni predel ob velikem kolenu Temze ter povzročile znatno škodo. S poleta nad London se 2 nemški letali nista vrnila v oporišče.

Stockholm, 19. jan. s. Predsnočni nemški letalski napad na London je povzročil veliko žrtev in znatno škodo, kakor je razvidno iz poročil, ki so jih dobili švedski listi iz Londona. Prebivalstvo ni bilo nič pripravljeno na ta novi obisk nemških bombnikov in je vse zmešano drvelo v zavetišča. V precej osrednjih predelih so izbruhnili številni požari. V gasilski službi so to pot prvič nastopile ženske iz gasilskega zbora. Neko londonsko predmestje je bilo zadeto hujše od drugih. Tam je bilo dosti mrtvih, več poslopij pa je v razvalinah, med njimi neka banka in veliko skladišče.

Angleška priznanja in bojazni glede vojaškega položaja na vzhodu in zahodu

Lizbona, 19. jan. s. Angleški vojaški veščak Cyril Falls je v mesečniku »London Illustrated News« napisal članek o vojaških nastopih na vzhodnem bojišču. Med drugim zatrjuje, da je zdaj jasno, da Rusi ne bodo nikdar utegnili dobiti nazaj izgubljena ozemlja in ograziti Nemčijo s preostalimi svojimi silami. Naj bodo njihove zimske ofenzive še tako uspešne, nikdar ne bodo mogle potrditi bahavega hrbljanja, češ da se je ruski vojski posrečilo nasprotnika pognati z ruskega ozemlja. Takega uspeha ne bo doživela nobena sovjetska ofenziva. Nemci imajo bogate sovjetske pokrajine v trdni posesti. Ni dvoma, da so si nakopili bogate žetve ter si zagotovili dragocene surovine. Čeprav se nemški sila še ni posrečilo dobiti v roke ruske petrolejske vrele, ji je vendar šlo izpod rok, da so resno ograzili prevoz ruskega petroleja. Glede sovjetskih zimskih

Hitlerjev glavni stan, 19. januarja. Nemško vrhovno poveljstvo je večeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na jugu vzhodnega bojišča se že dva meseca trajajoča ostra zimska bitka nadaljuje z nezmanjšano silo. Z novimi silami podvzeti napadi nasprotnika so bili v hudih bojih v glavnem odbiti ali pa v gibljevem bojevanju s protinapadi na trdovratno branjenih oporiščih zaustavljeni.

V najtežjih okoliščinah bojujoča se nemška vojska na področju pri Stalingradu je s trdovratno vztrajnostjo in z močno voljo vzdržala več nadaljnjih močnih napadov.

Med krajevnimi boji na severnem odseku vzhodnega bojišča in jugovzhodno od Ilmenskega jezera je bilo sestreljenih 8 sovjetskih oklepnikov.

jih imajo zapisane v dobro napadalni oddelki italijanske mornarice in trdi, da je treba njihov prispevek imeti za odločilen pri doseganju zmage in da uspehi teh majhnih enic znova potrjujejo veličastna izročila italijanske mornarice.

človeštva po raznih deželah. Uspehi, ki so jih naši veliki zavezniki dosegli na vojaškem, političnem in moralnem polju, daleč prekašajo tiste, ki jih je kdajkoli v zgodovini dosegel kateri koli drug narod. Svet bo osupnil nad tem kar bodo tudi v bodočnost zmogli storiti. Madžarska, ki se skupno z njimi bori, čudovito dokazuje, kaj je zmožen storiti discipliniran narod, ki zna vse žrtvovati za dosego zmage. Popolnost naše vojaške organizacije, raven naše politike, dobra finančna in gospodarska politika kakor tudi nezlomljiva volja do zmage, ki navdaja vse madžarsko ljudstvo — je končal svoja izvajanja madžarski propagandni minister ob navdušenem ploskanju svojih poslušalcev, — nam vlivajo veliko upanje za bodoče.

4 milijoni Judov vladajo 183 milijonom ljudi

Budimpešta, 19. jan. s. Bivši madžarski vojaški odposlanec v Moskvi je napisal knjigo z naslovom »Vloga Judov v Sovjetski zvezi«. V tem zanimivem delu madžarski general naprej ugotavlja, da je večina ljudskih komisarjev, to je sovjetskih ministrov, Judov, prav tako pa tudi 55 odstotkov državnih uradnikov Judov. Politično policijo GPU sestavljajo v veliki večini Judje. Dejansko se torej lahko reče, da 4 milijone Judov v Sovjetski zvezi vladajo prebivalstvu 183 milijonov duš, ki ga sestavljajo Rusi in druge narodnosti.

Položaj Judov v Rusiji pod komunistično vladavino je bil vedno ugoden, danes pa je zaradi vojne še ugodnejši. Rusko ljudstvo sovraži Jude, toda ni sposobno storiti kaj zoper nie, to pa samo zaradi tega, ker je oblast skoraj izključno le v judovskih rokah.

Med sovjetskimi ministri so naslednji Judje: Beria, minister za notranje zadeve in poglavar GPU, Weiser, komisar za industrijo in oborožitev,

ofenziv se je tudi pokazalo, da so nemški načrti bolj pravilni, po katerih te ofenzive zadajajo Rusom večje izgube kakor Nemcem. Sicer pa ni mogoče sklepati, da bi bila nemška obramba na katerem odseku dolgega vzhodnega bojišča ohromljena.

Cyril Falls je svoj članek o razvoju vojaških nastopov na vzhodnem bojišču tako zaključil: »Če upoštevamo celotni položaj na vzhodu, ni izključeno, da ne bi Nemci skušali doseči kak odločilen uspeh na zahodu. Neposreden udarec na angleško otočje je torej še zmeraj možen. Ne smemo namreč pozabiti, da napad Osi na angleško otočje dejansko nikoli ni prenehal, saj ostane delovanje podmornic največja nevarnost, ki preti Veliki Britaniji. Zaveznikom pa se še ni posrečilo premagati nasprotnih podmornic. Boj proti temu orožju je tudi silno draga stvar.«

na političnem ali pa na gospodarskem polju. Doprinesli smo svoje žrtve v boju, ki ga bjeemo za pravico in vero bodisi na bojni poljani ali pa s svojimi prizadevanji na vseh poljih našega gospodarstva. Postavili smo v službo narodu in naši stvari vse svoje rezerve, vse bogastvo naše zemlje, in smo trdno prepričani, da bomo z žrtvami, ki smo jih doprinesli, dosegli svoje vzore.«

Grška vlada je izdala uradno poročilo, s katerim zavrača vse propagandne govorice o tem, da bi mislila razglasiti civilno mobilizacijo.

Ostra zimska bitka na južnem bojišču se nadaljuje

Nemške čete pri Stalingradu vztrajajo kljub silnim sovjetskim napadom — Uspešni letalski nastopi na srednjem odseku — Angleški napadi v Severni Afriki in Tuniziji zavrtnjeni

V skupnih napadih močnih nemških letalskih sil in brzih italijanskih bojnih letal je nasprotnik na težiščih bojev na južnem in srednjem odseku vzhodnega bojišča zopet utrpel velike izgube moštva, orožja in vozil vseh vrst. Zakrpana zbirališča sovjetske vojske so bila razbita in mnoga zaklonišča čet uničena. Ponoči so letala bombardirala sovjetske oskrbovalne železniške zveze severnozapadno od Moskve. Razdejanj je bilo 10 prevoznih vlakov.

Južno od Ladoškega jezera se nadaljujejo težki obrambni boji. Od 12. januarja l. 1943 dalje je bilo tu uničenih ali pa onesposobljenih za borbo 299 sovjetskih oklepnikov.

Nemško-italijanska oklepna vojska v severni Afriki je tudi večeraj v gibljevem bojevanju odbila močne pehotne in oklepne napade nasprotnika, ki je utrpel zelo velike izgube. Uničenih je bilo 20 nasprotnih oklepnikov. Oddelki letalstva so podpirali obrambne boje in so ponoči bombardirali oskrbovalne čete v Cirenaiki.

V Tuniziji so bili posamezni nasprotni napadi krajevnega pomena krvavo odbiti. Letalstvo je napadlo podnevi pristanišče Bone, ponoči pa neko ladijsko spremeljavo severno od Bougieja. Sedem velikih prevoznih parov in skupno 25.000 tonami je bilo težko poškodovanih, dva s približno 12.000 tonami pa se lahko štejata za izgubljena.

V večerajšnjih večernih in nočnih urah je utrpelo britansko letalstvo pri vojaško neuspešnih napadih na severno Nemčijo in na pre-

stolnico države težke izgube. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so po dosedanjih podatkih sestrelili 25 po večini štirimotornih bombnikov. Poleg tega so bila podnevi ob obali zasedenega zahodnega ozemlja sestreljena 4, ob Severnem morju pa 3 nadaljnja angleška letala.

V večerajšnjih večernih in današnjih jutranjih urah so močne sile nemškega letalstva napadle z rušilnimi in zažigalnimi bombami London in so povzročile predvsem na področju zahodno od velikega loka Temze velika razdejanja in požare. Šest letal se ni vrnilo.

Drugi angleški letalski napad na Berlin spodletel

Berlin, 19. jan. s. Predsnočnim so pozno zvečer angleški bombniki leteli nad zahodnimi pokrajinami ob Baltičnem morju. Majhno število letal je dospelo prav do berlinske pokrajine, kjer je zadelo na obrambno zaporo protiletalskega topništva. Bombe, ki so jih ta letala metala križem krajem, so povzročile škodo zlasti na stanovanjskih hišah. Med tem poletom je nasprotnik po zaslugi protiletalskega topništva in nemških nočnih lovcev izgubil 24 letal.

Sirski predsednik umrl

Ankara, 18. jan. AS: Zvedelo se je, da je večeraj v Damasku zaradi pljučnice umrl predsednik sirske republike Tagedin El Hassani.

Eisenhower naj bi šel?

Stockholm, 18. jan. Zdi se, da je Churchill zahteval, naj Eisenhowerja nadomesti kak angleški general. Ta predlog je razburil duhove onstran Atlantskega morja. Ne da bi potrdil ali zanikal ta glas, piše neki newyorški list: »Zahtevati, naj bi Eisenhowerja nadomestil kak angleški general, je otročje.« Brzojavke iz Washingtona govorijo o »viharju« v severnoameriškem tisku zaradi položaja v Alžiru in Maroku. Drugi zmernejši listi pravijo, »da se bodo prav kmalu končali napadi na Eisenhowerja, ki jih je začel angleški tisk.«

Berlin, 18. jan. AS: »Times« zanika, da bi Anglija zahtevala v Washingtonu, naj se v Severni Afriki odstavi general Eisenhower.

Plemenito nemško dejanje

Pariz, 18. jan. AS: Nekaj ur po Hitlerjevi odločitvi, da bodo vrnjeni v domovino francoski vojni ujetniki, prijati v Severni Afriki, je že prispel prvi transport francoskih ujetnikov na francoska tla. Bilo je 9 častnikov ter 114 podčastnikov ter vojakov iz tuniškega bojišča, ki so večeraj prispeli v Francijo.

Vesti 19. januarja

Ameriški državni proračun za leto 1942/1943 določa 109 milijard izdatkov, od tega okrog 100 milijonov za vojne stroške. Za vojsko in njeno letalstvo je določenih 62 milijard dolarjev, za mornarico in njeno letalstvo 22 milijard dolarjev. Državi dolg bo s primanjkljajem iz novega proračuna do konca letošnjega leta narasel na 210 milijard dolarjev.

Kakšno je delovanje nemških podmornic na Atlantskem morju, priča neko angleško poročilo, ki pravi, da je en sam ladijski sprevid na poti od Združenih držav do Anglije doživel 35 napadov. Veših ga je napadalo tudi po 15 podmornic hkrati.

Zapora nad francosko vojno luko Toulonom, ki je bila razglašena po znanem samomoru francoskega vojnega brodograd, je bila z novim letom odpravljena. Odpravili so tudi nadzorstvo na železniških postajah.

Španski visoki komisar za Maroko, general Orgaz, je dopotoval v Madrid. O namenih njegovega potovanja ni bilo izdano nobeno poročilo.

Nepotrepljivo pričakujemo, da bi zavezniki pričeli nastop v zahodni Evropi, je dejal dopisnik Reuterja ruski general Malinovski pri Stalingradu. Dejal je tudi, da operacije v Afriki niso prisilile Nemcev, da bi z ruskega bojišča odtegnili znatne sile.

Japonci bodo zvišali posredne davke in ceno tobaku. S tem mislijo državni dohodek zvišati na 245 milijonov jenov pri posrednih davkih in na 442 milijonov jenov pri tobaku. Dohodki bodo šli za vojne stroške.

Wendel Willkie je v nekem svojem članku, ki ga je v nedeljo objavil v »New York Timesu«, med drugim zapisal tudi tole: »Amerikancem pravim, naj tesno sodelujejo z Rusi. Poskusimo zvedeti o Rusih vse, kar se le da, in dovolimo, da tudi oni zvedo vse, kar je le mogoče o nas.«

Na vzhodnem bojišču je padel španski stotnik Martin Puntado, eden izmed junaških branilcev toledskega Alcazara. Puntado si je v državljanski vojni pridobil sedem odlikovanj in je bil eden prvih prostovoljcev za špansko »Singo divizijo«.

Ameriški poslanik v Španiji je v Madridu imel govor, v katerem je dejal, da so v večini združenih narodov komunisti ter prijatelji komunizma kaj maloštevilni. Ni pa pristavil, da so v španski vojni združeni narodi komuniste podpirali.

Znani angleški pisatelj H. O. Wells je imel po radu govor, v katerem je agital za ustanovitev vrste komist, ki naj uredi zmešani svet. Wells se je razglasil za skrajnega revolucionarja, ki sodi, da so komunistični nauki petdeset let za luno.

Drugi angleški letalski napad na nemško prestolnico

Berlin, 19. jan. s. Iz pristojnega vira so se izvedele naslednje podrobnosti o velikih izgubah angleškega letalstva pri večerajšnjem napadu na nemško ozemlje in na Berlin. Angleška letala so začela napad v prvih večernih urah na nemško ozemlje po severnem pasu in zlasti na Mecklenburg in Pomeransko. Nemški nočni lovci so precej nastopili, da bi zaščitili napadene odseke. Malo pred 8 so angleška letala skušala leteti nad Berlin. Toda protiletalsko topništvo je takoj napravilo gost obrambni obroč, ki je nasprotnika prisilil k umiku. Nato so angleška letala skušala nemško prestolnico napasti z juga in z vzhoda, toda brez uspeha. Samo nekaterim bombnikom se je posrečilo, da so na slepo zmetali tovor bomb na Berlin, ki je bil deloma pokrit z gosto meglo.

Zanimive podrobnosti o letalskem napadu na Berlin

Berlin, 19. jan. s. Po letalskem napadu na Berlin so napravili natančno preiskavo, da bi ugotovili vzroke, zakaj je bilo 31 prebivalcev mrtvih, 150 pa ranjenih. Dognali so, da je do večine neereč prišlo zaradi tega, ker niso bili vsi v zakloniščih. Vrh tega so spoznali, da so mnogi drobci zažigalnih bomb, ki so padle na stanovanjske hiše in so jih kmalu odkrili, povzročili le prav neznatno škodo. Še preden je mogel izbruhniti požar, so prebivalci sami zadušili ogenj. V večjih hišah so uredili neke vrste nadzorovalnih služb in prebivalci so z raznimi sredstvi, z vodo in peskom ukrotili številne požare.

Španski politični obisk v Berlinu

Berlin, 18. januarja. s. Na povabilo narodno-socialistične stranke je večeraj dopoldne prispel v Berlin španski minister in tajnik falangistične stranke, Arrese Salgado. Nekaj dni bo ostal v nemški prestolnici, da se seznani z notranjo ureditvijo nemške narodno-socialistične stranke. Na njegovi poti ga spremljajo podtajnik falangistične stranke Waldes, podtajnik v ministrstvu za ljudsko vzgojo Arias in nekaj drugih osebnosti iz španske falangistične stranke. Berlinski listi prinašajo tudi slike ministra Arrese, izražajo goste dobrodoščilo ter pišejo o važnosti tega njegovega obiska v Nemčiji.

Arabci hočejo konfederacijo

Carigrad, 18. jan. AS. Anatolska agencija je izvedela iz Jeruzalema, da je transjordanski kralj Emir Abdul izjavil: »Arabski voditelji na srednjem vzhodu imajo za povodni cilj ustanovitev konfederacije. Zahtevajo so prekinitev sistema mandatorov, ker nočejo več biti mandati Društva narodov.«

Angleško pomorsko poveljstvo sporoča, da sta bili potopljeni obalni ladji »Horacio« in »Dura«.

Izboljšani politični in gospodarski položaj Romunije letos

Bukarešta, 19. jan. s. Po končanem zborovanju romunskih industrijalcev in trgovcev je romunski minister za narodno gospodarstvo profesor Findescu podal nekaj važnih izjav ter je med drugim povedal naslednje: »Leto 1943. smo začeli z najboljšimi upi. Naš politični in gospodarski položaj je mnogo boljši, kakor pa je bil lansko leto.«

Govoril je potem o sporazumih in obveznostih, ki jih je prevzela Romunija, ter dejal: »Romunija je bila vedno lojalna, pa naj bo to

Vznemirjajoče vprašanje 1.4 milijona Poljakov, ki so jih leta 1939 odvedli Sovjeti, a zdaj za njimi ni nobenega sledu

Zürich, 19. januarja. s. O usodi Poljakov, ki so jih bili svojčas odvedli v Sovjetsko Rusijo, prinaša »Neue Zürcher Zeitung« iz dobro poučenega, najbrž poljskega vira zanimivo pismo, ki med drugim pravi, da je od 1.8 milijona Poljakov, ki so jih Sovjeti po svojem prihodu na Poljsko meseca septembra 1939 odpeljali, izginilo brez sledu nič manj kot 1.4 milijona ljudi. Zvedelo se je, — nadaljuje omenjeni švicarski list — da namerava predsednik poljske vlade v Londonu, general Sikorski v bližnji bodočnosti odpotovati v Moskvo. Namen njegovega potovanja je, pojasniti in dokončno rešiti kočljivo in vznemirjajoče vprašanje v Sovjetsko Rusijo odvedenih Poljakov ter se porazgovoriti o možnosti njihove osvoboditve.

Predzgodovina tega vprašanja je naslednja: Po razdelitvi Poljske med Nemčijo in Sovjetsko zvezo v jeseni 1939 so Rusi na ozemlju, ki so ga zasedli, prijeli veliko število prebivalcev in jih odvedli v severne gubernije evropske Rusije, v Sibirijo in v Turkestan. Teh ljudi je bilo 1.8 milijona, v številni ženske in otroke, ki so spremljali moše in očete. Po večini so bili iz razumnih krogov, iz meščanstva, obrtnikov in uradnikov. Po izbruhu vojne med Nemčijo in Sovjetsko zvezo in potem ko je ta postala zaveznica Velike Britanije, je general Sikorski prvič odpotoval v Moskvo ter zahteval v imenu poljske nominalne vlade, ki je medtem prav tako postala zaveznica Rusije, naj bi se odvedeni Poljaki osvobodili. V tej zadevi se je sklenil dogovor, s katerim se je moskovska vlada zavezala, da bo osvobodila vse odvedene Poljake in jim omogočila odpravo iz

Rusije. Sestavila se je poljsko-sovjetska komisija z nalogo, da izsledi te odvedence, toda navzlic vsem naporom je tej komisiji do konca 1. 1942 uspelo izslediti samo 320.000 odvedencev. Izmed teh so 60.000 proglasili za sposobne in jih uvrstili v poljsko vojsko, ki nastopa v sestavi britanskih oboroženih sil na Bližnjem in Srednjem vzhodu. Drugim 260.000 odvedenim Poljakom, ki so jih našli, so dovolili izselitev v severno in južno Ameriko. Kar se tiče ostalega 1.48 milijona odvedenih Poljakov, jih mešana komisija ni mogla izslediti. Na ponovna vprašanja poljske nominalne vlade v Londonu je sovjetska vlada odgovorila, da nima nobenih vesti o teh odvedencih in o njihovem bivališču. V poljskih krogih se boje, da je večina odvedencev propadla zavoljo gladi in mraza, epidemij in vsakovrstnega pomanjkanja, ter zahtevajo, naj se z natančno preiskavo vsaj ugotovi usoda teh nesrečnikov. General Sikorski je sedaj izjavil, da bo poskusil tokrat v Moskvi prepričati sovjetsko vlado o nujni potrebi, da se poiščejo in osvobodijo še živeči poljski odvedenci, preden se uresniči kakšna ureditev poljsko-ruskih odnosov. Na videt navdaja generala Sikorskega živa skrb za usodo njegovih rojakov, v resnici pa mu gre le za to, da bi med njimi našel ljudi, s katerimi bi stvoril nove edinice, ki naj bi pa šle Anglasom v pomoč. To potovanje Sikorskega v Moskvo, ki ga hoče London in ki si ga Kremelj seveda le malo želi, ne bo na koncu dokazalo nič drugega nego nečloveške metode, ki jih uporabljajo v Sovjetski zvezi proti nesrečnemu prebivalstvu na ozemljih, ki ga zasedejo.

Otok Reunion

Angleži so pred kratkim zavzeli otok Réunion, ki leži v Indijskem oceanu vzhodno od Madagaskarja. Ta otok, ki je bil pred britansko zasedbo v posesti Francozov, je nedvomno eden najlepših in najbolj idiličnih točk našega planeta. V samotni neizmerni oceanu se otok Réunion dviga iz vode kakor smaragd sredi topazov. Zaradi bujne rastlinstva je kakor en sam vrh, kjer je vse polno rož, sadnih dreves in orjaških rastlin, ki jih majajo lahne oceanske sapice.

V tem rajju na zemlji pa žive skoraj izključno le ... interniranci. Francoska vlada je iz tega koščka zemlje, ki se zdi, kot da je izgubljen v neizmernem morju, napravila pravo zlato kletko. Interniranci žive v pravem udobju sladkega brezdelja. Na otoku so celo kavarni, kinematografi in razna zabavišča. Za razvedrilo so jim razne športne vaje in ljubki sprehodi ob morski obali. Med njimi so nekateri, ki imajo celo prijazne vile, vplivne osebe pa imajo tudi po več služabnikov. Edino česar nimajo, je svoboda. Nizdar se ne smejo oddaljiti od otoka in morajo poslušati ljudne ukaze svojih paznikov. Tu so zlasti politični interniranci, med njimi tudi več takih, ki so imeli v zgodovini važno vlogo.

Tako prebiva na otoku Réunion že več desetletij Ranavalona, bivša kraljica na Madagaskarju, ki se je polegona sprijaznila s svojo usodo in se

končno poročila z nekim francoskim orožnikom. Odstavljena kraljica živi na otoku že od 1. 1895. Istega leta je bila internirana na ta otok tudi druga ugledna oseba, Teri Nue Tahiti Pomare, lepa nečakinja zadnje tahitske kraljice. Tej daje francoska država mesečno 675 frankov pokojnine. Tu je tudi bivši sultan Said Aali, ki je dal pred leti Francozom veliko opravka. Lepega dne ga je nek ladijski kapitan povabil, naj si ogleda ladjo. Sultan je sprejel povabilo. Komaj pa je stopil na krov, so ga zaprli v neko kabino in ga zvezanega odpeljali na otok Réunion. Da bi ga francoska vlada potolažila, mu je podelila odlikovanje francoske častne legije. Na otoku živi tudi bivši anamski kralj, ki je bil znan po svoji krutosti. O njem pripovedujejo, da je dal pomoriti za časa svojega vladanja več ljudi kakor pa vsi njegovi predniki skupaj. Danes je zadovoljen, če lahko včasih udari svojo hčerko ali ženo. Njegov najstarejši sin je po evropsko vzgojen in je znan kot pisatelj, jahalni umetnik in ljubitelj radija.

Izmed vseh internirancev je najbolj zanimiv sultan Abd-el-Krim, ki so ga še pred kakimi petnajstimi leti imenovali »Lev iz Rif«. Danes je ta lev, če smemo tako reči, odložil levji kožuh: stane v razkošni vili sredi čudovitega parka, živi od rent in se je vsega posvetil družini. Njegovi otroci se oblačijo po najnovejši pariški modi, sam pa še vedno nosi »burnuse«. (CE.)

Boj med volkom in volčjakom

Macedonski kmet, ki je v najhujšem mrazu bos tekal 4 km daleč za volkom in ga nazadnje le ustrelil

Bilo je v neki vasi blizu Prištine v Macedoniji. Tamkajšnji kmet Ladislav Karamazov se je zadnjič sredi noči zbudil, ker je njegov pes ovčjak le preveč hudo lajal. Nekaj časa je poslušal to nenavadno lajanje, potem pa je skočil s postelje, odprl okno, da se prepriča, kaj naj bi to pomenilo. Pograbil je mimogrede tudi svojo puško in jo nameril skozi okno, če bi morda opazil kaj sumljivega ali nevarnega. A zagledal ni nikogar, razen svojega zvestega psa, ki ga je okrog hiše podil volk. Kmet, ki je imel svojega psa zelo rad, ni pustil, da bi mu ga volk morda raztrgal. Zato je brž odprl hišna vrata in mu hitel na pomoč. Čim pa je pes zagledal, da so se hišna vrata odprla, je smuknil čez prag, volk pa za njim. Oba sta se drug za drugim zapodila v kuhinjo ter se začela na mrtvo klati, pri čemer pa sta renčala in cvilila tako, da so se v trenutku prebudili še ostali domači in prihiteli pogledat, kaj vendar je. Kmetova žena je tudi pridrla iz svoje spalnice, a čim je odprla vrata, sta se besni živali že zapodili v sobo ter nadaljevali s cviljenjem in klanjem. Medtem pa je že prihitel v spalnico kmet s puško ter dvakrat ustrelil na volka in ga ranil. Zverina je zaslutila, da temu

neenakemu boju ne bo kos, in je naglo pobegnila. Kmet pa jo je ucvrl za njo kar bos, čeprav je bilo tisto noč zunaj izredno mrzlo. Skoraj štiri kilometre je baje zasledoval ranjenega volka. Slednjič se mu je le posrečilo, da se je volku približal na tolikšno razdaljo, da je spet lahko streljal nanj. Še nekajkrat ga je zadel, dokler se zverina nazadnje le ni zvalila na tla in onagala. Kmet je volka zmagoslavno vrgl čez rame in ga odnesel domov, kjer ga je naslednji dan ponosno razkazoval svojim sovaščanom.

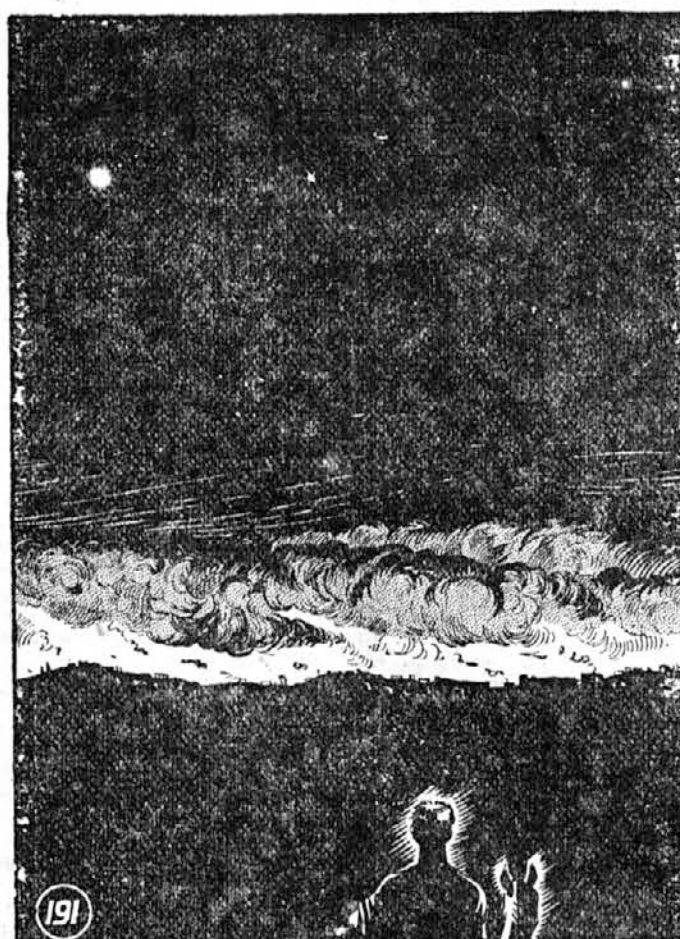
Slepota — ozdravljiva

Očesne roženice mrličev presajajo v oči slepcev

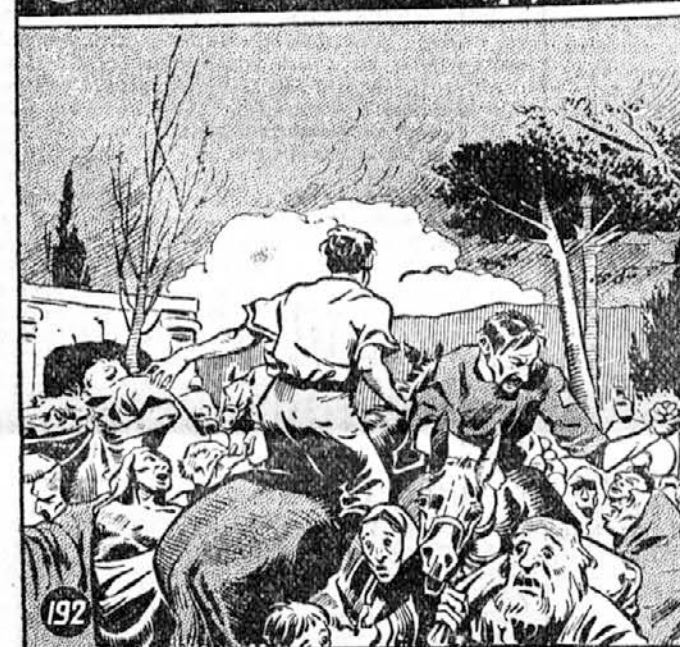
»Klinische Wochenschrift« piše v eni svojih zadnjih števil o velikih uspehih, ki jih je na polju zdravilstva zadnje čase dosegel prof. Wegner. Mož je namreč začel delati drzne poskuse,

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

191
Požar ni imel oblike stebra ali zublja, temveč je bil podoben dolgemu, žarečemu traku. Nad trakom se je dvigal val dima, čisto črn, le ob spodnjem robu rdeč in krvavo se bleščoč iztezal se je in se krčil in prelival kakor kača. Ta strahotni val je plašil meneči trak včasih čisto po kril, včasih pa je trak od spodaj ožaril in pozlatil temni oblak. Oblak in trak sta se raztezala od enega konca obzorja do drugega.

192
Ko je Vinicij gledal to strahotno sliko pred sabo, ga je v začetku pograbila še strašnejši obup, da je Ligija izgubljena. A ko je stal vrh hriba in premišljal, se je polagoma domislil, da je ne vajuje samo Ursus in njegova sila, temveč tudi apostol Peter, božji odposlanec. Peter je vedel bogoče reči torej je vedel tudi za požar — kako bi mu bil potem mogel dejati, da se njemu in Ligiji ne bo skrivili niti las? To misel mu je vilo tolažbo, po guma in novega upanja.

Ko je odjedel dalje, se je le s težavo rini po cesti, koder je kar mrgoleto beguncev na konjih, mezhij, voze in peš kričali so in kleti bogove, se tepli za prostore pod drevjem in stebrišči Truma divjih pastirjev iz Kampenije so prišle v mesto pesi zija ali krasni ter so zmedo še večala.

kako presaditi roženico iz očesa človeka, ki je pravkar umrl, v oko slepeca.

Prof. Wegner je doslej naredil že dvajset takšnih poskusov in pravijo, da se samo trije niso posrečili. Najlepše so takšne operacije uspeli v tistih primerih, ko je prof. Wegner vzel roženico iz očesa kakšnemu zelo staremu človeku, starčku nad 80 let. Zdravljenje je bilo v takšnih primerih sicer nekoliko počasnejše in je bilo treba več časa, da je slepec s tujo roženico v očesu spet spregledal, a je bilo kljub temu še najbolj zanesljivo in uspešno.

Badno življenje v sovjetskem zaledju

Stockholm, 18. jan. s. Ameriški novinar Graebner nadaljuje svoje članke, v katerih popisuje položaj v Sovjetski Rusiji. Vedno ima človek vtis,

tako piše, da ga stalno zasledujejo in opazujejo. Veak hip moraš biti pripravljen, da te bo politična policija preiskala. Ko zavoni telefon, se ti vsiljuje misel, da nekdo prisluškuje pogovoru in stenografira. Tuji, ki živijo v Sovjetski Rusiji, so prav vsi prepričani, da imajo celo po hotelskih sobah in govorilnicah posebne skrivne naprave za prisluškovanje. Zato pa tudi po hotelskih sobah samo šepetajo.

Celih 20 let, zaključuje Graebner, je ruski narod nepopisno trpel, medtem ko se je država oboroževala za vojno. Toda trpljenje, ki je mučilo rusko prebivalstvo zadnjih 18 mesecev, je še mnogo hujše in je zelo prizadelo slehernega ruskega državljanja.

V slovitnem španskem božjepotnem kraju Composteli se je včeraj začel sedmi narodni zbor ženskega odseka španske falange. Udeležujejo se ga zastopnice iz vse Španije.

Stefan Skledar:

Požar na Krajinu

Najstarejša, Minka, je imela že šestnajst let. Ni hodila za plajajočo materjo, marveč je z drugimi dekleti pomagala pri gašenju požara. V obraz vasa blede. Njene velike temne oči so razodevale zbeganost in neumevanje vseh strahot... Njen neizkušeni duh se zdelač ni bil pripravljen na vse to. Zato je delala. Kar ji je kdo izmed starejših zapovedal, je storila hitro, brez pomisleka — a vendar z neko odstopnostjo duha.

Zdaj je s Pavlovo Toniko nosila vodo.

Začela je, da je oče ostal v mlinu.

To jo je skoraj ohromilo. Sprva je mislila kakor mati: — V mlin skočim. Rešim očeta. Bog mi pomagaj; hočem pomoči vsi družini!

★

Litrop je sprva gasil kakor drugi. Le da je prišel med zadnjimi.

Na obraz pa mu je vedno bolj in bolj sedal nemir. Dasi je vse skušal spretno zakriti, mu ni uspelo. — Dobro se zanj, da ljudje ob zaposlenosti tega niso zapazili. Vsi hkrati bi planili nanj...

Saj je bil on tista senca, ki se je snoči plazila proti mlinu: Mlinarica jo je opazila, pa je menila, da je le prevara. Ko sta bila pomajala z vajencem v drugem nadstropju pri prašniku, je Litrop opravil svoje zločinsko delo. Hotel se je maščevati nad mlinarjem in njegovo ženo, ki se je izogibala njegovim zalezovanjem. Vso družino je nakanil pahnuti v nesrečo.

Ljudje so dolžili požara mlinarja. Zakaj pa se je oddaljil od mlina? Sklepali so to iz Maroševih besed. Vendar pomelaj ni mislil tako. A ljudi ni mogel odvrniti od krivičnih sodb, ker je še sam iskal resnico — in zločinca.

3

Prepričanje ljudi je Litropu silno godilo.

Litrop je bil mesar. Imel je mesnico nekaj ogonjajev od mlina. Tjaki je tudi pobegnil, ko je prevrtil rezervoar pri motorju in poškodoval regulator, da je ogenj bruhnil navzven in zapalil olje.

Zdaj je bil oblečen, kot bi pravkar opravljal svoj posel v mesnici in od tamkaj nemudoma prispel na pomoč. Imel je bil predpasnik, na katerem so se v svitu ognja javljali veliki krvavi madeži. Ob boku mu je v nožnici bingljaj mesarski nož. Litrop je bil razoglav. Skuštrani lasje so mu v vetru, ki je začel veti na večer, vstajali pokoncu — in se spet usipali na neopačno glavo. Bil je majhne postave. Njegove dolge roke pa so ga delale kar smešnega.

Brez miru je krog pogorišča divjal sem in tja. Navelič se je že goniti brizgalno, kamor ga je poveljnik od kraja namestil.

Zdaj je nekoga iskal. Prav gotovo Ilono... Upal je, da jo kje zadrbiša. Vodo bi bar skupaj nosila — si je mislil mesar. Opazil pa jo je šele, ko so jo ljudje vlekli od mlinskih vrat —

Mesarjev naklep je tako splaval po vodi.

To ga je hudo peklo. Jezen je postopal okrog mlina. Sreče mu je od razburjenja močno kovalo. Nenadoma pa se je zdrnil. Zaveš, da je njegov pasji zločin zahteval troje življenj, mu je tako živo in grozotno stopila pred oči, da je zgubil vso razsodnost.

Trije mrtveci!

Litropa je postalo strah. Nekaj časa je motovilil okrog gorečega mlina. Pot ga je curkoma oblival. Nato je odkolobaril proti domu. Zene ni našel doma. Tega se je za hip razveselil. Nato se je vrnil na ležišče.

Med tem časom pa se je v sruču kmeta Maroše godilo nekaj velikega. Ves čas je skrbno opazoval mesarja. Še večjo pozornost mu je narekovala misel, da bo kot pomelaj v usodni noči sopričeval o resnici — No, in ona senca z belim mesarskim predpasnikom... In to čudno, nemirno vedenje mesarja Litropa...

»Aha, kajonle si je mislil Maroša,« zato si ti snoči hodil okrog mlina in se skrivaj med vrbe.

Maroša je sicer takrat sicer samo mislil, da se plazi za Ilono. Tako je mesar navadno delal oh večerih, ko je bil Balažek hudo

zaposlen v mlinu. Toda — zakaj se je vlačil prav okrog mlina, in ne okrog mlinarjeve hišice, kjer je bila Ilona? Saj vendar ni lazil za Balažekom, marveč za njegovo ženo.

Lipljančar si je bil zdaj o tem na jasnem.

Tri črne rakve so stale pred hišico poleg mlina.

Za vse tri ni bilo prostora v hiši, pa so jih zvrstili kar zunaj. Okrog raket so stali ljudje. Polglasno so molili za pokoj ponesrečenih. Njih ostanki so bili kaj borni. Toliko, da so jih razbrali od ostalega pepela...

V neposredni bližini raket so sedeli gospodarji pogorelega mlina, nato pa še sorodniki ponesrečenega pomelaja in gasilec. Mlinarjeva žena je zbolela od silnih duševnih muk. Ostala je v hiši. Le otroci so se skitali okrog. V tožni polglasnosti so si povedali kako malenkost. Najstarejša, Minka, jih je tišila.

Mlin je v luči sivega dneva galil pred ljudmi svojo strašno razdejano. Klical je po pravici.

Streha in obe nadstropji so se s stroji vred, ki jih zavoljo njih teže niso mogli rešiti, zrušili na zemljo. Se zidane stene so mestoma dobile težke poškodbe. — Le hišo za mlinarja so rešili pred ognjem.

Ko bi vedeli, kdo je kriv...

To vprašanje se je razodevalo z obrazov nesrečnih lastnikov. Izguba mlina jih je popolnoma pobila. Saj so ga zavarovali za malenkostno vsoto.

»Kdo drugi bi bil kriv kot mlinar. Zakaj pa je šel iz mlina? Motor ni kakor voda. Olje se vžge v trenutku — je ves ogorčen bruhal iz sebe Dominko ki je imel četrto mlin.

»Svoje plačilo je že itak prejel. A kaj nam to koristi?« je zlobno pripomnil stari Polanjšček.

»Pustimo. Ljudje smo in ne sodimo kar je že sojenega...«, je komaj slišno miril prvi gospodar, Ferenc, ki je imel v lasti skoraj polovico mlina.

»Saj itak ne vemo, kako je bilo?«, je šepetal dalje. »Raje molčimo in trpimo.«